

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาต้องเป็นพลวัต นั่นคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทัน และสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศและสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหาร และจัดการศึกษาอบรม ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม ให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม 2542 มีสาระสำคัญ 9 หมวด หมวด 4 เป็นหมวดที่ว่าด้วย แนวการจัดการศึกษา โดยเฉพาะ มาตรา 22 และ มาตรา 30 กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เน้นความสำคัญทั้งความรู้คู่คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม กับวัยของผู้เรียนฝึกการปฏิบัติเพื่อให้ กลัดเป็น ทำ เป็น รักการอ่าน เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 12) การจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้เรียนควรได้รับการฝึกให้ทำกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูล อย่างถูกวิธี มีขั้นตอน และแบบแผน แต่เนื่องจากบุคคลมีลักษณะเฉพาะของตนเอง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีผลต่อการเรียนรู้ หรือการสร้างพฤติกรรมใหม่ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถ ทางด้านสติปัญญา ความคิด ความจำ การแก้ปัญหา ตลอดจนการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อม ได้อย่างเหมาะสม และรวมถึงลักษณะเฉพาะตนของบุคคลในเรื่องการรับรู้ การแปลความหมาย และการสื่อสาร ตลอดจนความสามารถทางสัมฤทธิ์ผลของบุคคล ในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วย (อริ พันธมณี. 2548 :34) การใช้สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียน เกิดความ เข้าใจเนื้อหาบทเรียนที่อยู่ยากซับซ้อนในเวลาอันสั้นและสามารถช่วยให้เกิดความคิดรวบยอด ในเรื่องนั้นอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทำให้เกิดความสนุกและ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนเมื่อหน้าต่อการเรียน ช่วยส่งเสริม ลักษณะที่ดีในการศึกษาหาความรู้ ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และช่วยแก้ปัญหาความแตกต่าง

ระหว่างบุคคลได้ (กิดานันท์ มลิทอง. 2543 : 88) การเลือกสื่อการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ต้องเลือกให้สัมพันธ์กับเนื้อหา จุดมุ่งหมายที่จะสอน เหมาะสมกับวัย ระดับชั้น ความรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนตามแนวทางการปฏิรูปการจัดการเรียน การสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาในปัจจุบัน ซึ่งมุ่งเน้นให้การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียน ด้วยตนเอง การสอนแบบโปรแกรม เป็นสื่อการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีการจัดสภาพการวางเงื่อนไข ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามจุดประสงค์ โดยผู้เรียน มีส่วนร่วมในการเรียน มีการ เรียนรู้ไปที่ละน้อยตามลำดับขั้น ทราบผลทันที และมีการเสริมแรง (Heinich และคณะ 1993 : 351-352) กล่าวถึง การสอนแบบ โปรแกรม(Programmed instruction) ว่าเป็นการสอนที่ทำให้กิจกรรมสมบูรณ์ขึ้น ช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพิ่มประสบการณ์ที่ผู้สอนไม่สามารถให้ได้ในห้องเรียน ลดความ กัดค้นในการเรียนของผู้เรียนในห้องเรียน สื่อการสอนแบบ โปรแกรมทำหน้าที่เสมือนครูพิเศษ(Tutor) สำหรับผู้เรียนเข้าสนองความต้องการเรียนรู้ส่วนบุคคล ผู้เรียนสามารถ นำไปเรียนรู้ด้วยตนเองนอก ห้องเรียนได้ ชุดการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนการสอนแบบโปรแกรมที่จัดระบบขั้นตอนสำหรับช่วย ผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตนเองตามลำดับขั้นตามความสามารถของแต่ละบุคคล เป็นการเรียนรู้เนื้อหา ทีละน้อย มีกิจกรรม แบบฝึกหัดที่ทราบผลย้อนกลับทันที มีการเสริมแรงเป็นคะแนน เมื่อศึกษาจบ จะทำการทดสอบประเมินผลความก้าวหน้าก่อนศึกษาชุดอื่นต่อไป เมื่อมีปัญหาผู้เรียนจะปรึกษากับ กับผู้สอน พร้อมจะให้ความช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน หรือผู้ชี้แนะแนวทางการเรียน ผู้สอนจะทำหน้าที่จดบันทึกความก้าวหน้าของผู้เรียน ชุดการเรียนรู้นี้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมศักยภาพ การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลทำให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปจนถึงจุดความสามารถโดยไม่ต้องเสียเวลา รอคอยผู้อื่น (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2541 : 54)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศและมีคุณลักษณะที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นและสืบทอดความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทยได้ เพราะ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ กับสถาบันทางสังคม มนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ ดำรงชีวิต การแก้ปัญหาและการปฏิบัติตนในสังคมมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ 2543 : 6) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิทย์ วิศุทเวทย์(อ้างถึงใน กรมวิชาการ. 2541 : 25) ที่กล่าวว่า วิชาสังคมศึกษาพัฒนาคนเข้าสู่สังคมและเป็นการพัฒนาที่สำคัญ อาจสำคัญกว่าเทคโนโลยี เพราะคนเป็นผู้ใช้เทคโนโลยี สังคมศึกษาประกอบด้วยเนื้อหาที่มีลักษณะบูรณาการเนื้อหาสาระ ของสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ จริยศาสตร์ ปรัชญา เป็นต้น ซึ่งสาขาวิชาดังกล่าวเป็นสาขาวิชาที่สนองหลักการ จัดการศึกษาของชาติ คือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา คนเป็นพลเมืองดี

สภาพการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ใน โรงเรียนมีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากคือ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอนตามหนังสือ โดยใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ครูผู้สอนไม่ตระหนักว่าการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จะต้องอาศัยความเข้าใจ หลักการความคิดที่เป็นนามธรรมมากกว่าวิชาอื่น การสอนประวัติศาสตร์มีลักษณะเป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเพียงอย่างเดียว โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผลงานของบรรพบุรุษ ความเป็นมาของชาติในอดีต เป็นลักษณะการถ่ายทอดแบบให้ข้อมูลประวัติศาสตร์สำเร็จรูป ครูจึงมีบทบาทสำคัญและหากครูมีอคติเลียดการสอนประวัติศาสตร์จะไม่ก่อให้เกิดความงอกงามทางสติปัญญา และได้รับการดำเนินว่าไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะสอนเน้นความรู้ ความจำมากกว่าการฝึกให้นักเรียนรู้จักคิด นักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และอีกปัญหาหนึ่งที่พบคือการขาดสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น เกิดความเบื่อหน่าย หนีเรียน ไม่สนใจการเรียนเท่าที่ควร ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนเพราะขาดสิ่งเร้า ไม่เข้าใจหลักการ ทฤษฎี ทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาไปสู่การเป็นคนเก่งเป็นคนดี และมีความสุข ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ต่ำ ดังจะเห็นได้จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับชาติ (O-NET) ของโรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.07 ปีการศึกษา 2552 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 38.35 (โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก .2553 : 18) จากผลการประเมินดังกล่าวจะเห็นว่าสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สมควรที่จะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้นเรื่อย ๆ การจัดการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทยในปัจจุบัน ต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน วิธีการศึกษาเนื้อหา ทักษะคิดต่อ การเรียนการสอน นำวิธีการทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเน้นการรวบรวมหลักฐาน วิพากษ์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อธิบายเรื่องราวเหตุการณ์โดยไม่นำทัศนคติและความเชื่อส่วนตัวมาปะปนกับคำอธิบายนั้นๆ ซึ่งนักเรียนจะเข้าใจและอธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้ว่า เพราะเหตุใดจึงเกิดเหตุการณ์นั้น และเป็นบทเรียนที่ควรค่าแก่การจดจำ ทบทวน นำไปสู่การแก้ปัญหาในปัจจุบัน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาสื่อการเรียนชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น นักเรียนเกิดความรักชาติ ภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย มีความสามัคคี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. . ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่า ร้อยละ50
4. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพ
2. นักเรียนได้รับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้เรื่องกรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เป็นแนวทางในการปรับปรุงส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำรูปแบบการเรียนการสอนและเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
4. เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการเรียนรู้สำหรับสอนเนื้อหาอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอบ้านดำน จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 6 ห้องเรียน มีนักเรียน 224 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 /1 โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอบ้านดำน จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.3 ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2.2.4 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ เรื่อง กรุงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่นำมาใช้ในการวิจัยได้แก่หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ปีการศึกษา 2553 ภาคเรียนที่ 2 ผู้วิจัยเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง กรุงสุโขทัยประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ การสถาปนากรุงสุโขทัยเป็นราชธานี การปกครองในสมัยกรุงสุโขทัย เศรษฐกิจในสมัยกรุงสุโขทัย สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรุงสุโขทัย ภูมิปัญญาไทยในสมัยกรุงสุโขทัย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การทดลองครั้งนี้เริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2553 ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2553 ถึงวันที่ 4 มกราคม 2554 เป็นการทดลองเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้เวลาในการทดลอง จำนวน 10 สัปดาห์ๆ ละ 1 ชั่วโมงรวม 10 ชั่วโมง โดยไม่รวมทดสอบก่อนและหลังเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุดการเรียนรู้** หมายถึง สื่อที่ใช้ประกอบการสอนสำหรับครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพโดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์ความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ความรู้และปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยใช้สื่อประสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน เรื่อง กรงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. **การสอนด้วยชุดการเรียนรู้** หมายถึง การสอนนักเรียนด้วยชุดการเรียนรู้เรื่องกรงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. **แผนการจัดการเรียนรู้** หมายถึง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้จัดกิจกรรมเตรียมไว้ล่วงหน้า เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวางแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องกรงสุโขทัย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผนดังนี้

- 4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การสถาปนากรงสุโขทัยเป็นราชธานี
- 4.2 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การปกครองในสมัยกรงสุโขทัย
- 4.3 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สถาป เศรษฐกิจในสมัยกรงสุโขทัย
- 4.4 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 สังคมและวัฒนธรรมในสมัยกรงสุโขทัย
- 4.5 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสมัยกรงสุโขทัย

4. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. **แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง เครื่องมือวัดความรู้ความสามารถของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

6. **ประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้** หมายถึง เกณฑ์คุณภาพของชุดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การทำกิจกรรม และแบบทดสอบหลังเรียนได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

7. **เกณฑ์ 80/80** หมายถึง เกณฑ์ที่ผู้วิจัยใช้เป็นมาตรฐานในการพิจารณาประสิทธิภาพของชุดการเรียนรู้ โดยมีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือแบบฝึกการเรียนรู้ในชุดการเรียนรู้ ได้คะแนนเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้ทำการทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยอย่างน้อยร้อยละ 80

8. **ค่าดัชนีประสิทธิผล** หมายถึง ความรู้ที่นักเรียนได้รับเพิ่มขึ้นจากเดิมหลังจากเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ โดยการประเมินความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

9. **ความพึงพอใจ** หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ชอบใจ หรือเจตคติที่เป็นไปตามความคาดหวังที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นจากการเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้

10. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553